

Værdier

Udskoling

Om forløbet

Formålet med forløbet er at give eleverne mulighed for at reflektere over personlige og samfundsmæssige værdier og over, hvordan dilemmafyldte situationer kan vurderes forskelligt på baggrund af forskellige værdier. Forløbet fokuserer på begrebet "værdier", men eftersom livssyn, tro og værdier er vævet sammen, indgår livssyn og tro indirekte. Eksplicitte opgaver om "tro" indgår i temaet Interreligiøs kompetence.

Forløbet består af forskellige aktiviteter og øvelser, som blandt andet omfatter:

- stillingtagen med bevægelse
- refleksion over egne værdier
- fysiske udtryk
- analyse af fiktionstekster
- dilemmaøvelse vedr. "at gøre det gode"
- udforskende dialoger

Forløbet kan laves i sin helhed, enkelte opgaver kan udelades og nogle opgaver kan stå alene.

Tre faser

Alle forløb i **Din & min verden** er inddelt i tre faser:

- **Kom godt i gang** Her tunes eleverne ind på forløbets tema. Der etableres en "stemthed" ift. det kommende indhold.
- **Indtryk, udtryk og dialog** Her arbejdes med indhold, i form af lærerinput, tekster mv. Indholdet danner basis for æstetiske eller diskursive produkter, der efterfølgende er omdrejningspunkt for udforskende dialoger.
- **Forankring** Her samles der op på forløbets læring, oftest i form af et æstetisk produkt. Omsætning til et nyt formsprog styrker læring og fastholdelse.

Alle tidsangivelser er vejledende

Godt i gang

Nærvær og opmærksomhed

Samling og grounding

Tidsforbrug: 7-10 minutter

Eleverne står i en cirkel. Brug grounding-teknikker:

- Lukkede øjne og tre dybe vejrtrækninger
- Visualisering af "rødder" fra fødderne til gulvet

Lyttedel – stadig med lukkede øjne

- Bed eleverne om at lytte til lyde langt væk (uden for lokalet), lyde i lokalet og til sidst lyde tæt på, fx naboens vejrtrækning eller deres eget åndedræt

Stillingtagen med bevægelse: "Man bliver lykkelig ved at..."

Tidsforbrug: 10-15 minutter

Eleverne står i en cirkel og sætter sig ned (på gulvet eller på hug). Når de er enige i et udsagn, rejser de sig op. Alle sætter sig igen, før næste udsagn.

Udsagn: "Man bliver lykkelig ved at..." (tilpas dem efter klassen)

- have mange venner
- have få, men rigtig tætte venner/veninder
- klare sig godt i skolen
- have en familie
- være fri til at gøre, hvad man har lyst til
- være en del af et fællesskab
- klare sig godt i sport
- være god mod sig selv
- blive rig
- tro på noget
- få mange likes på sociale medier
- undgå at være i konflikt med andre
- være fri til at gøre, hvad man har lyst til
- klare sig godt i online-aktiviteter, fx gaming
- have en kæreste

Refleksion

Bed eleverne overveje, om de mest var enige i udsagn om at "være god til noget" (præstation) eller udsagn om at "have gode relationer" (forbindelse til andre). Spørg nogle elever, hvad de tænkte om det.

Indtryk, udtryk og dialog

Egne værdier

Tidsforbrug: 40-50 minutter

Individuelt valg og gruppepræsentation

Læg forskellige billeder på gulvet, hvis du har egnet materiale. Alternativt del PowerPoint med diverse billeder med eleverne (download Billeder, diverse).

- Eleverne vælger 2 billeder, der symboliserer personlige værdier eller værdier, de mener, samfundet bør fremme.

Grupper på 3-4

- Hver elev præsenterer én værdi og forklarer, hvorfor den er vigtig. Opfordr til, at de spørger udforskende indtil hinandens værdier.
- Gruppen vælger 3-4 værdier (svarende til antal personer i gruppen), og illustrerer dem gennem skulpturer (fysiske opstillinger som gruppen laver med deres kroppe). Giv hver gruppe et benspænd, i form af et eller flere bevægelselementer, der skal indgå fx en spejling, temposkift, eller synkron bevægelse.
- Skulpturerne fremvises med slowmotion-overgange, og gruppen siger værdierne i kor.

Gruppesamtale

- Er der situationer, hvor det er svært at følge sine værdier?
- Er der situationer, hvor man må gå imod dem?
- Er der nogle værdier, der er så vigtige, at de altid skal følges?

Klasseopsamling

Grupperne deler to refleksioner med klassen. Spørg udforskende ind til deres tanker.

Værdier i sangtekster

Tekstanalyse

Tidsforbrug: 110-140 minutter

Sangtekstøvelse (dansk/engelsk)

Eleverne læser en sangtekst. Fx en af følgende eller vælg en anden relevant tekst afhængig af klassetrin og niveau. Det skal være muligt at identificere værdier i teksten. Brug evt. en tekst der allerede er på årsplanen.

- *Frit land* af Carl Emil Petersen [Frit land](#)
- *No Time to Sleep* af Tina Dickow

Klasseaktivitet

Læs og diskuter den valgte sangtekst – begynd evt. i grupper hvis det vurderes bedst.

Spørgsmål til diskussion:

- Hvilken kritik fremsætter personen?
- Hvem kritiserer personen?
- Hvad kritiserer personen?
- Hvad forholder personen sig positivt til?
- Hvilke værdier har personen?

2 & 2 eller individuelt

Eleverne vælger selv en sangtekst, besvarer spørgsmålene (de samme som klassen arbejdede med til fællesteksten) og laver en præsentation med billeder og refleksioner (fx via Thinglink på Skoletube)

Der skal indgå (suppler evt. selv):

- Et billede eller en tekst, der angiver hvilken sang, der er tale om
- Billeder der repræsenterer/symboliserer sangtekstens værdier
- Besvarelsen af de 5 spørgsmål lægges ind i forbindelse med de valgte billeder
- Elevens egne refleksioner over sangens værdier

2 grupper/2 elever sammen

Eleverne præsenterer deres produkt for hinanden og stiller udforskende spørgsmål. Brug eventuelt lyttekort

- Er værdierne i de to pars/elevs sange forholdsvis ens eller forskellige
- De udvælger 3 eksempler på tværgående værdier (hvis de findes) og et par eksempler på enkeltstående værdier

Klasseopsamling

Saml op på de gennemgående og de enkeltstående værdier

Værdier hos personer i roman/novelle

Tekstanalyse

Tidsforbrug: 60-70 minutter (udover læsning)

Tekst: roman eller tekst fra årsplanen eller elevernes individuelt valgte roman.

Forslag:

Novellesamling: To minutter i dommedag: hvem gør dog den slags? af Mette Vedsø (2016). Høst & Søn.

Novelleforslag: 'Tre slags' af Dorthe Nors, (2011) i *Pære-perker-dansk*. Høst & Søn.

2 & 2 eller individuelt

Eleverne analyserer romanen/novellen med fokus på de værdier, personerne i teksten repræsenterer.

Brug den analysetilgang klassen almindeligvis bruger. Inddrag evt. de fem spørgsmål fra foregående opgave Værdier i sangtekster. Afhængig af klassetrin og niveau brug evt. arket Tekster. Værdier - en generel tilgang (til download).

Eleverne laver en præsentation med brug af fx Thinglink (Skoletube)

Der skal indgå (suppler evt. selv):

- Et billede af bogens forside
- Indlagte billeder der repræsenterer/symboliserer bogens personers værdier - med tekst der angiver person, og hvordan værdien viser sig hos personen
- Elevens refleksioner over personernes værdier

Afleveres til godkendelse og eventuel kommentering

Grupper på 3-4

- Eleverne præsenterer deres produkt for hinanden og stiller udforskende spørgsmål. Brug eventuelt lyttekort
- En anbefaling/anmeldelse kan indgå
- På tværs af bøgerne forholder de sig til, om det er forholdsvis ens eller forskellige værdier personerne har
- De udvælger 3 eksempler på gennemgående værdier (hvis de findes) og et par eksempler på enkeltstående værdier

Klasseopsamling

- Saml op på gennemgående værdier på tværs af romanerne, og diskuter, om værdierne varierer
-

Værdier for os som klasse

Rangering

Tidsforbrug: 35- 45 minutter

Grupper på 3-4

Giv hver gruppe et sæt med 10 forskellige værdier (download 10 værdier). Tilpas evt. efter klassetrin.

Grupperne skal rangere dem efter, hvilke de synes er vigtigst.

De 10 værdier er: Ærlighed, Lighed, Frihed, Venlighed, Mod, Retfærdighed, Ansvarlighed, Kreativitet, Loyalitet og Tålmodighed

2 grupper sammen

Grupperne sammenligner med en anden gruppe. Først spørger den ene gruppe udforskende ind til den anden gruppes prioritering. De skal ikke blive enige, det handler om at forstå den anden gruppes prioriteringer. Derefter omvendt.

Klasseopsamling

- Er der enighed eller forskelle mellem grupperne?
 - Hvad kan have indflydelse på, hvordan man rangerer?
Tal fx herunder også om, om andre steder i verden måske ville rangere værdierne anderledes
-

Hvad vil det sige at gøre det gode?

Dilemmaer

Tidsforbrug: 30-35 minutter (længere ved flere dilemmaer)

I denne opgave er der fokus på, at objektive værdier som fx "at gøre/ville det gode" udfyldes med subjektive værdier: Det rigtige, "det gode", for den ene, kan være forkert for en anden. Læs evt. selv i Baggrundsmaterialet om værdier i Livssyn, tro og værdier

Grupper på 4

- Grupperne får et værdirelateret dilemma med tilhørende roller (download Dilemmaer til At gøre det gode).
- Eleverne starter med at læse deres rolle og reflektere over, hvordan denne person ville reagere på dilemmaet. Hvad er vigtigt for personen? Hvilke værdier eller holdninger styrer personens perspektiv?
- Eleverne taler om dilemmaet fra deres tildelte roller og perspektiver. Vigtigt: **Det er ikke et rollespil**, hvor de skal opføre rollen. I stedet skal eleverne analysere og forklare, hvordan "deres" rolle ser på dilemmaet og diskutere de forskellige synspunkter i gruppen. Opfordr eleverne til at være udforskende ift. de øvriges synspunkter, herved hjælper de hinanden med at udfolde de forskellige holdninger.

Giv evt. grupperne et nyt dilemma, hvis tiden tillader det.

Klasseopsamling

- Hvilke perspektiver har I fået på at gøre det gode?
 - Hvordan var det at skulle diskutere ud fra en forudbestemt holdning?
 - Hvilke fordele og ulemper er der ved at skulle argumentere for synspunkter, man ikke nødvendigvis selv har?
 - Var der nogle roller, det var nemmere at argumentere ud fra? Eksempler?
-

Forankring

Interview med Fiktiv Karakter

Tidsforbrug: 40-50 minutter

Individuelt

Eleverne starter med at reflektere individuelt over de værdier, de har arbejdet med i forløbet. De vælger én værdi, som de synes er mest central for dem selv, klassen eller samfundet. Hver elev skriver en kort tekst på ca. 3-4 sætninger, der forklarer, hvorfor netop denne værdi er vigtig. De kan inkludere deres egne refleksioner fra tidligere aktiviteter.

2 & 2

Parrene vælger en fiktiv karakter fra forløbet, som de mener, de kan udfordre med deres værdier. De forbereder et kort "interview" med karakteren. I interviewet skal de:

- introducere karakteren og et etisk dilemma, som karakteren står overfor. De vælger selv et dilemma.

- spørge karakteren, hvordan personen vil håndtere dilemmaet, og hvorfor
- udfordre karakteren med spørgsmål ud fra deres egne valgte værdier

Eleverne kan skrive spørgsmål og svar ned som et "manuskript" eller blot have stikord klar til præsentationen.

Præsentation og refleksion

- Hvert par præsenterer deres interview for klassen. De har hver især rollen som "Fiktiv karakter" og "Interviewer". De kan enten læse op af manuskriptet eller gennemføre interviewet ud fra deres stikord. Afslutningsvis nævner "karakter" og "interviewer" hver, hvilke 2-3 centrale værdier, der har været styrende for deres holdninger.
- Evt.: klassen kan stille opfølgende spørgsmål til karakteren og diskutere de valg, der blev taget.

Fælles afslutning

- Klassen kan afslutte med at diskutere, hvilke etiske principper der går igen på tværs af de præsenterede karakterer og interviewere. Er der nogen mønstre i valg af værdier og i værdier, som eleverne har valgt at udfordre?